

Hegyeshalom gótikus erődtemploma

2010 október 18. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

1

Átlag: 1 (1 szavazat)

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Hegyeshalom neve, valljuk be, csak az elmúlt évtizedekben vált országosan ismertté: a kelet–nyugati szembenállás idején a „szabad világ” határának szinonimája lett. Az 1980-as évekig még a legérdekesebb útikalauz is legfeljebb a késő barokk kori evangélikus templomát említette helyi látóvalóként – a nevezetes határátkelőhelyen kívül. A három és fél ezer lakosú település közepén, halomszerű magaslaton álló katolikus templomról akkoriban még a műemlékes szakma sem tudta, hogy építése nyolc évszázadra nyúlik vissza. Az 1976-ban megkezdett régészeti kutatásról és a műemléki helyreállításról elsőként beszámoló írás – a Magyar Építőipar 1982. évi 31. számában – művészettörténész körökben is vaskos meglepetést okozott.

A Mosoni-síkságból kiemelkedő hely az Árpádok korában hadászati jelentőségű volt. A vízjárta lapály a honfoglalás után határterületünknek számított, a X. és XII. század között a nyugati gyeprendszerhez tartozott. Ősi kalmáruktól is haladtak erre mind a négy égtáj felé. Hegyeshalom későbbi német neve – Straßsommerein – szintén régi, fontos országútra utal. Különös, de okleveles adatokban csak később, a XV. században szerepel a helység és temploma. Az ásatást vezető régész, Kozák Károly és az épület történetét kutató Levárdy Ferenc munkája nyomán azonban pontosan kirajzolódott a hegyeshalmi templom hosszú és változatos története.

Az 1100-as években még ritkán lakott helyen egyhajós, félköríves záródású kis templom épült. Fertő vidéki kváderkövekből faragott, gondosan illesztett falai igényes műhely munkájára vallanak, felmerült az osztrák kegyúri alapítás lehetőségének is. A román kori temetőt már ekkor alacsony kerítőfal övezte, veszély esetén alighanem több környékbeli falu lakóinak is kisebb erődítményül szolgált a templom egészen a török kor végéig. Első átépítésére a XIV. század elején került sor. Íves apszisát ekkor lebontották, s helyére sokszögzáródású, támpilléres, boltozatos szentélyt emeltek. A hajót két méterrel meghosszabbították.

Tornya azonban még e kora gótikus stílusú épületnek sem volt, az építész-tervező, Sedlmayer János rekonstrukciós rajzán látható a mélységében feltárt, ekkor már létesített védőfal, de csak a harmadik építési szakaszban alakították át az épületet igazi várszerű épületté. A hódoltság határán kívül eső, ám a Bécs felé vezető hadi út mentén fekvő Hegyeshalom állandó veszélyeztetettsége miatt az 1600-as évek elején tornyot emeltek a nyolcszögű szentély fölé. Védelmi funkcióját elárulják a minden irányba nyíló keskeny lépcsők, bár nem tudni, hogy végül szükség volt-e rájuk a török időkben.

Az 1700-as években tömegével érkeztek német ajkú telepések az elnéptelenedett, pusztulásnak indult vidékre. A Heidebodennek nevezett környék sváb lakói birtokba vették a plébániatemplomot, és bővítették tovább, nyugati oldalát egy félköríves szakasszal megtoldva. A XVIII. században készült a barokk boltozat és a berendezés, illetve a torony második, négyszögletes emelete, amely hegyes kúpisakjával messzire látszik a Kisalföld autósútrák szabdalta lapályáról.

Ludwig Emil, mno.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD
A trianoni gyalázatról tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell!”

Ajánló

